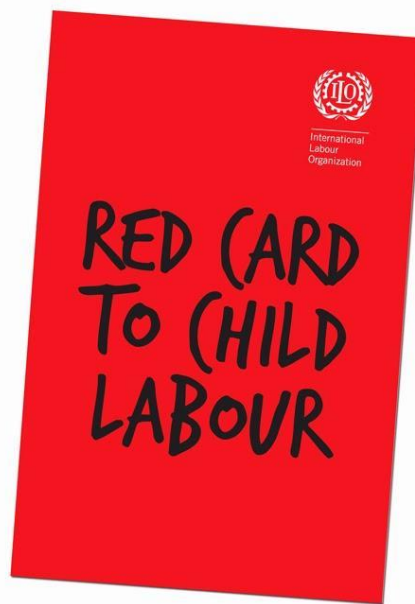

12 Јуни – Светски ден против злоупотреба на детскиот труд

Секоја година на 12 јуни светот го одбележува Светскиот ден против злоупотреба на детскиот труд, ден посветен на заштитата на едно од најосновните права на секое дете – правото на безбедно и безгрижно детство. Овој ден, воспоставен од Меѓународната организација на трудот (МОТ) во 2002 година, има за цел да ја подигне јавната свест за последиците од детскиот труд и да поттикне конкретни активности за негово искоренување.

Во рамките на одбележувањето на Светскиот ден против злоупотреба на детскиот труд, и Институт за јавно здравје на Република С. Македонија се приклучува кон глобалните напори за подигнување на јавната свест за штетните последици од детскиот труд и за промовирање на правото на секое дете на здравје, образование и безбедно детство.

Темата за 2026 година гласи: **„Црвен картон за детскиот труд: фер игра за децата, достоинствена работа за возрасните“**. Со ова мото се испраќа силна порака дека детскиот труд мора да биде отфрлен исто како што во спортот се исклучува не фер играта. Детството не смее да биде заменето со работа, а сиромаштијата на семејствата не смее да биде причина децата да бидат лишени од образование, игра и здрав развој.

Детскиот труд претставува секоја работа која го загрозува физичкото, психичкото или моралното здравје на детето, го попречува неговото образование или го лишува од можноста да го живее своето детство. Не секоја активност што ја извршуваат децата се смета за детски труд. Помагањето во домот или извршувањето лесни задачи соодветни на возраста може да придонесат за развој на одговорност и работни навики. Проблемот настанува кога работата станува пречка за образованието, здравјето и нормалниот развој на детето.

Според најновите глобални проценки на МОТ и УНИЦЕФ, денес во светот околу **138 милиони деца** се вклучени во детски труд. Од нив, речиси **54 милиони деца работат во опасни услови** кои можат сериозно да го загорзат нивното здравје и безбедност. Иако ова претставува намалување во споредба со претходните години, бројките остануваат загрижувачки и потсетуваат дека милиони деца сè уште немаат можност да уживаат во своето детство.

Најголем дел од децата-работници се ангажирани во земјоделството, каде што често работат на полиња изложени на екстремни временски услови, опасни алатки и хемиски средства. Други деца работат во индустријата, градежништвото, рударството, услужните дејности или на улица. Во многу случаи тие се изложени на физички повреди, злоупотреба, експлоатација и психолошки последици кои можат да ги следат во текот на целиот живот.

Причините за појавата на детскиот труд се бројни и меѓусебно поврзани. Сиромаштијата останува еден од главните фактори. Кога семејствата немаат доволно приходи за основните животни потреби, децата често се принудени да придонесуваат кон семејниот буџет. Дополнителни причини се ограничениот пристап до образование, невработеноста на возрасните, социјалната исклученост, вооружените конфликти, миграциите и природните катастрофи.

Токму затоа овогодишното мото става акцент не само на заштитата на децата, туку и на потребата возрасните да имаат достоинствена и пристойно платена работа. Кога родителите имаат сигурни приходи, социјална заштита и пристап до основни услуги, ризикот нивните деца да бидат вклучени во труд значително се намалува. Борбата против детскиот труд не е само прашање на заштита на децата, туку и прашање на намалување на сиромаштијата и создавање поправедно општество.

Во Република С. Македонија детскиот труд не е широко распространет во обем како во некои делови од светот, но сепак постојат ризични ситуации кои бараат внимание. Најранливи се децата од социјално загрозени семејства, децата кои работат на улица, собираат секундарни сировини или се вклучени во неформални форми на работа. За нив е неопходна навремена поддршка од институциите, образовниот систем и социјалните служби.

Справувањето со овој проблем бара заедничка акција. Потребно е да се обезбеди ефикасна примена на законите, подобра социјална заштита и достапно образование за сите деца. Работодавачите треба да ги почитуваат законските прописи и да обезбедат услови за достоинствена работа на возрасните. Училиштата имаат важна улога во препознавањето на децата изложени на ризик, а медиумите и граѓанските организации можат да придонесат преку информирање и подигање на јавната свест.

Експертите препорачуваат неколку клучни мерки за намалување на детскиот труд:

- Обезбедување достоинствена работа и фер плати за возрасните.
- Подобрување на системите за социјална заштита на ранливите семејства.
- Обезбедување квалитетно и достапно образование за секое дете.
- Рано препознавање и поддршка на децата во ризик.
- Зајакнување на инспекцискиот надзор и спроведувањето на законите.
- Подигнување на јавната свест за штетните последици од детскиот труд.

Светскиот ден против злоупотреба на детскиот труд е потсетник дека ниту едно дете не треба да го поминува своето детство на работно место. Наместо работа, децата треба да имаат можност да учат, да играат, да сонуваат и да ги развиваат своите потенцијали. Само со заеднички напори можеме да создадеме општество

во кое секое дете ќе расте во безбедна средина, со еднакви можности и сигурна иднина.

На 12 јуни да покажеме дека детството нема цена. Да му покажеме „црвен картон“ на детскиот труд и да придонесеме за свет во кој секое дете ќе има право на образование, здравје, заштита и среќно детство.